

**ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
"ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
МОДЕЛІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ
ВІДНОСИН: ВИКЛИКИ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ
АСПЕКТИ"**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

**19 ЛИСТОПАДА 2018 Р.
М.УЖГОРОД**

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Кафедра фінансів і банківської справи
Департамент фінансів Закарпатської обласної державної адміністрації
Кафедра фінансів і банківської справи
Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
Кафедра фінансів Національного університету «Львівська політехніка»

Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти

**Збірник матеріалів
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
19 листопада 2018 року
м. Ужгород**

Ужгород – 2018

УДК 336 (477) (063)

Ф59

Рекомендовано до друку Вченою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №11 від 19.11.2018 року.

Відповідальний за випуск:

Варцаба Віра Іванівна – завідувач кафедри фінансів і банківської справи економічного факультету ДВНЗ «УжНУ», д.е.н., доцент

Редакційна колегія:

Пойда-Носик Ніна Никифорівна – професор кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ», к.е.н., професор

Чубарь Оксана Геннадіївна – доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ», к.е.н., доцент

Кампо Георгіна Михайлівна – доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ», к.е.н., доцент

Чакій Ольга Іванівна – доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ», к.е.н.

Загоруйко Світлана Володимирівна – старший викладач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Мицька Тетяна Василівна – старший лаборант кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ».

Ф59 Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 19 листопада 2018 р.) – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – 420 с.

Збірник укладено за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти», яка відбулася 19 листопада 2018 р. у ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Матеріали авторів містять різні точки зору з теоретичних та прикладних засад розвитку фінансової системи держави та регіонів, які охоплюють: проблематику бюджетно-фінансової автономії в умовах децентралізації; діяльності суб'єктів грошово-кредитного ринку; удосконалення механізмів фінансового менеджменту підприємництва; фінансів підприємств; актуальні проблеми реалізації митної політики держави; методичні та практичні засади оціночної діяльності, що в сукупності виступають ключовими факторами процесу перебудови національної та глобальної моделі фінансово-кредитних відносин.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакція не завжди поділяє думку та погляди авторів. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, назв, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

УДК 336 (477) (063)

© Автори тез, 2018
© ДВНЗ «УжНУ», 2018

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Аксенюк О.Ю.	12
Сутність платіжного балансу та окремі інструменти його регулювання	
Базильчук К.В.	15
Фінансовий ринок України: стан та тенденції розвитку	
Бідзіля М.І.	18
Вплив зовнішнього державного боргу на активність економіки України	
Бубнівська Д.І.	21
Сучасний стан боргової безпеки України	
Варцаба В.І., Мостіпака О.	24
Державний борг як загроза трансформації національної економіки в умовах глобалізаційних процесів	
Гера С.С.	28
Страховання життя: проблеми та перспективи розвитку	
Данещук В.В.	31
Платіжний баланс країни та його вплив на валютний курс національних грошей	
Дойонко А.М.	33
Основні проблеми сучасної глобалістики та шляхи їх вирішення	
Жолоб А.О.	36
Конвертованість валюти як чинник економічної безпеки держави	
Заворотько-Букай А.О.	38
Лібералізація та глобалізація економічної системи як паралельні процеси її формування	
Золотар А.К.	41
Проблеми екологічного оподаткування в Україні та шляхи їх вирішення	
Кісіль Ю.В.	44
Особливості розвитку фінансового ринку в умовах глобалізації	
Кобзар І.А.	47
Глобалізація на світових фінансових ринках та її наслідки	
Ковач Ю.Е.	50
Проблеми непрямого оподаткування та шляхи їх вирішення	
Костя М.	52
Недержавне пенсійне страхування в Україні : сучасний стан та перспективи розвитку	
Курочкіна І.Г.	55

Аналіз світової банківської системи в умовах глобалізації	
Мартинова Н.О.	59
Чинники впливу на обсяг та структуру грошової маси в Україні	
Миркун Б.А.	61
Особливості валютного регулювання в Україні в сучасних умовах	
Пантьо В.А.	63
Сутність і класифікація фінансових інструментів	
Проценко О.Л.	67
Необхідність економічних заходів з адаптації сфери охорони громадського здоров'я України до глобальних кліматичних змін за європейським зразком	
Пужакова А.С.	70
Вплив фінансової глобалізації на економічну систему України	
Рибалка Т.І.	72
Фінансово-кредитні інститути як складові політики сприяння експорту на національному рівні	
Росоха С.	74
Система пенсійного забезпечення в Україні: сучасний стан та проблеми реформування	
Рудик В.К.	78
Особливості сучасного етапу реформування національної пенсійної системи	
Саламаха Ю.В.	81
Значення фінансової безпеки для економіки України в сучасних умовах господарювання	
Сіренко Н.М., Мікуляк К.А.	83
Розвиток аграрного сектору в умовах глобалізації	
Соболева-Терещенко О.А., Кислицька І.І.	87
Фінансова складова розвитку трудового потенціалу в умовах глобалізаційних процесів	
Староста В.Ю.	90
Основні учасники міжнародного валютного ринку	
Терновська К.Є.	95
Податкова безпека України, актуальні виклики та загрози	
Тимчак М.В., Шетеля В.В.	98
Шляхи реформування медичного страхування в Україні на сучасному етапі	
Тітор В.С.	102
Стратегії інтеграції України у світовий фінансовий ринок	
Тороні Г.П.	104
Вплив зовнішнього державного боргу на фінансову безпеку держави	
Хамула А.В.	107

Оцінка зміни ставок оподаткування акцизним податком в Україні Ханалієва І.С.	110
Розвиток фінансового ринку України в умовах глобалізації Чакій О.І., Носика О.С.	112
Проблеми системи оподаткування в Україні Чепелюк Г., Александров В.Ю.	114
Інвестиційний потенціал України як передумова для розвитку індустріальних парків Чубарь О.Г., Легеза Н.Е.	118
Інструментарій фінансового забезпечення в державних концепціях інноваційного розвитку Шкодін І.В.	121
СЕКЦІЯ 2	
БЮДЖЕТНО-ФІНАНСОВА АВТОНОМІЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	
Грига Х.І.	124
Проблеми формування доходів державного бюджету України Жмайлова О.Г., Гученко П.	127
Управління фінансовими ресурсами об'єднаних територіальних громад як умова забезпечення їх фінансової спроможності Крайнянська М.І.	129
Стратегічні напрями вдосконалення бюджетної децентралізації як фактору забезпечення фінансової автономії регіонів і формування самодостатніх громад Куруц Г.Ю.	132
Основні етапи процесу бюджетної децентралізації в Україні Лазар А.П.	136
Недоліки сучасної системи міжбюджетних відносин в Україні Лазар П.Д., Граньович Ю.П.	139
Аналіз результатів впровадження бюджетної децентралізації в Україні Мінкович В.Т.	143
Теоретичні засади децентралізації Міняйло О., Хижняк А.	146
Видатки бюджету та державні запозичення як інструмент державної фінансової політики Мулеса Е.В.	148
Термінологічний апарат регіонального саморозвитку Ошкодер А.А.	152
Державно-приватне партнерство як механізм стимулювання соціально-	

економічного розвитку регіонів

Пітюлич М.М., Загоруйко С.В.

Формування об'єднаних територіальних громад в регіоні в умовах здійснення адміністративно-територіальної реформи 154

Сочка К.А.

Місцеві бюджети: інструменти регіонального споживання чи розвитку 158

Шимон М.В.

Шляхи зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації 162

СЕКЦІЯ 3

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ПІДПРИЄМНИЦТВА

Безноска К.О., Солodka С.Є.

Проблематика сьогодення: малий бізнес в Україні 165

Глеба Р.Я.

Аналіз інвестиційної діяльності в Україні 167

Грибанич М.М.

Аспекти формування механізму банкрутства підприємств в Україні 171

Данкович К.В.

Акціонерні товариства в Україні 174

Дуфинець В.В.

Розробка ефективної політики управління оборотними активами компанії 178

Зіновська С.І.

Доцільність використання методів мотивації персоналу на промислових підприємствах 181

Кобзар І.А.

Ефективний ризик-менеджмент – запорука фінансової стабільності банку 185

Куруц Г.Ю.

Функціонування спрощеної системи оподаткування в Україні 187

Лозиченко О.М.

Особливості використання інформаційного забезпечення при здійсненні фінансового аналізу діяльності промислових підприємств 190

Лукачина С.С.

Недоліки спрощеної системи оподаткування в Україні 194

Паламаренко Я., Лесько Л.

Організаційно-економічний механізм в ефективному управлінні процесами на підприємстві 196

Саенко Г.

Управление процессами финансового менеджмента предпринимательства по согласованным компонентам логистических коммуникаций 200

Соколова Е. Застосування збалансованої системи показників при розробці стратегії компанії	202
Терновська К.Є. Менеджмент страхових компаній України: проблеми та перспективи розвитку	204
Ходзицька В.В. Оптимізація антикризового фінансового управління корпорацій	208
СЕКЦІЯ 4	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ	
Бабій О.М., Тиченко А.В. Шляхи та резерви збільшення прибутку виробничого підприємства	211
Бабіч Ю.Ю. Прогнозування фінансової кризи на підприємстві	214
Баришевська І.В., Шишпанова Н.О. Страхування як інструмент управління ризиками сільськогосподарських підприємств	216
Волуйчик О.В. Оцінка ліквідності підприємства в контексті аналізу його фінансового стану	219
Головій Т.В. Проблеми управління витратами та шляхи їх вирішення	223
Горпинич В.В. Власний капітал підприємства та джерела його формування	226
Десятун О.В. Теоретичні основи оптимізації структури оборотних активів підприємства	229
Дмитров О.М. Аграрні розписки як джерело залучення фінансових ресурсів у розвиток сільськогосподарських підприємств	231
Дубочинський М. Актуальні проблеми формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств	234
Зуєва А.В. Підвищення продуктивності праці сільськогосподарських підприємств за рахунок впровадження техніко-технологічної механізації виробництва	236
Кампо Г.М., Рибак В.І. Процедура аналізу фінансової стійкості підприємств	239
Кивенко В.І. Особливості формування прибутку сільськогосподарських підприємств	242
Кравченко О.О.	244

Оцінка ризику неплатоспроможності підприємств в умовах нестабільної економіки	
Маньківська І., Гвоздь О., Пилипенко А.	248
Господарська операція та первинний документ як важливі елементи обліку	
Михайленко В.В.	250
Сучасний стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні	
Святогор В.В.	253
Проблеми та напрями покращення державного регулювання інноваційної діяльності в Україні підприємств промисловості у сфері їх фінансового забезпечення	
Скочилів Р.Ю.	258
Особливості оцінки фінансового потенціалу підприємства (на прикладі державного підприємства «45 Експериментальний механічний завод» м. Вінниця)	
Соболева-Терещенко О., Ванієва М.	262
Вплив обліку та мотивації оплати праці на ефективність використання фінансів підприємства	
Соболева-Терещенко О., Іванців Н.І.	264
Financing of small business in Ukraine: sources and problems	
Ткаченко С.А.	268
Вагомість методики експертних оцінок для планування	
Шалигіна І.В., Воловик В.А.	270
Фінансовий потенціал та ефективне управління ним на підприємствах переробної галузі АПК	
Яловець В.	273
Джерела фінансування оборотних активів аграрних підприємств	
СЕКЦІЯ 5	
ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РИНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
Авакян Г.Ю.	276
Фінансово-економічна характеристика діяльності ПАТ «Кредобанк»	
Бойко О.О.	280
Зарубіжний досвід споживчого кредитування	
Васильченко С.	283
Діджиталізація: впровадження в діяльність ПАТ «Креді Агріколь Банк» в сучасних умовах	
Гогунська К.К.	286
Оцінка кредитного ризику фізичної особи	
Гуцаленко О., Стефанишин Д.	289
Аналіз розвитку банківських інновацій та нових каналів продажу банківських послуг	

Зелінська В.С. Аналіз ринку іпотечного кредитування в Україні	292
Кікало Я. Фінансова стійкість банків як необхідна умова їх стабільного розвитку	295
Клішина М.С. Забезпечення стійкості банківської системи в умовах економічної нестабільності	298
Клюско Л.А., Матвійчук В.В., Гринюк О.І. Діяльність банківських установ на грошово-кредитному ринку в сучасних умовах	301
Ковач Н.І. Аналіз структури кредитного портфелю ПАТ “Райффайзен Банк Аваль” та оцінка його розвитку	304
Коновалюк К.Р. Аналіз стану депозитного ринку України	307
Кравченко М.О. Особливості лізингу в сучасному світі	311
Кузьменко Н.В. Стан та перспективи розвитку банківських установ - учасників грошово-кредитного ринку	313
Ленкевич О.В. Банківське регулювання в Україні: сучасний стан	316
Мушинський Б.М. Методи розрахунку фінансових ризиків у банку	319
Онопко О. Проблемні аспекти розвитку небанківських фінансових установ в Україні	321
Паньків Н.І. Взаємодія банків та небанківських кредитних установ: причини та мотиви	323
Полторак А.С., Боднар О.А., Іваненко Г.Ю. Розвиток банківської системи України як напрям зміцнення її фінансової безпеки	326
Попфалуші Я.І. Тенденції розвитку споживчого кредитування в Україні	328
Синиця О.О. Сутність та чинники впливу на забезпечення фінансової безпеки фондового ринку України	332
Скрипка Н.О. Порівняльна характеристика діяльності банківських установ	334
Твардовська К. Місце аутсорсингу в системі управління діяльністю комерційного банку	338

Уваров А. Світовий досвід інновацій роздрібно-го банківського бізнесу	342
Хамаріто О.Д. Формування кредитного портфеля комерційного банку (на прикладі АТ «Ощадбанк»)	345
Хімії Б.І. Стан розвитку банківської системи в умовах сучасної економіки	347
Хоренженко В.В. Здійснення кредитних операцій банківськими установами України	350
Черв'як А.В. Захист інформації фінансових установ	353
Шпаковська О.М. Діяльність фінансових посередників на ринку банківських послуг	356

СЕКЦІЯ 6

РЕАЛІЗАЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ: СУЧАСНА ПРАКТИКА ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ

Ваш Г.І. Механізм здійснення митних процедур на Закарпатській митниці та його вдосконалення	359
Істоміна А.І. Сучасні умови реалізації митної політики в Україні	361
Йолич С. Сучасні проблеми при митному оформленні товарів та можливі шляхи їх подолання в Україні	365
Кирпань К., Лисенко Я. Аналіз стану та проблем зовнішньоекономічної діяльності в Україні	368
Крицька М.І. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності України в контексті реалізації митної політики	370
Кулик-Куліченко Л.В. Економічні базиси необхідності використання нетарифного регулювання ЗЕД	373
Медвідь О.В. Проблемні аспекти адміністрування митних платежів в Україні	375
Микулянець В.І. Динаміка і структура митних платежів та їх роль у формуванні державного бюджету України	378
Повханич Н. Удосконалення діючого процесу митного контролю товарів в Україні	380
Синьоока Д.В.	383

Український митний аудит - наближення до європейських норм та стандартів	
Соболєва-Терещенко О., Криковлюк З.	385
Принцип «єдиного вікна» в реалізації митної політики України	
Фурик І.І.	388
Досвід управління митною діяльністю в зарубіжних країнах	
Шпонько К.А.	390
Митна політика: проблеми та шляхи вдосконалення	

СЕКЦІЯ 7

ОЦІНОЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ

Глушач Ю.С.	393
Інститут рейтингування в оціночній діяльності трансформаційних процесів	
Домнін О.	396
Проблеми вартісної оцінки нерухомості	
Заславська О.І., Біланин М.С.	399
Оцінка вартості ПАТ «Ощадбанк» на основі моделі Блека-Шоулза	
Ковач О.	402
Аналіз ситуації на ринку комерційної нерухомості України та Закарпатської області	
Огородник В.О., Богнат С.	405
Проблеми оцінки вартості підприємства в Україні	
Огородник В.О., Кам'янка С.	407
Регулювання оціночної діяльності	
Огородник В.О., Тоні М.	409
Тенденції і особливості первинного ринку житла	
Саенко В.	411
Проблеми органічної перестройки мышлення в області оціночної діяльності	
Самош О.В.	415
Шляхи вдосконалення та підвищення рівня ефективності оціночної діяльності в Україні	
Телепанич К.	418
Чинники, що впливають на вартість користування об'єктами нерухомості	

- розширити та законодавчо регламентувати індикатори боргової безпеки з коригування нормативних значень відповідно до міжнародної практики.
- розробити єдину методологію оцінки боргових ризиків;
- використовувати індикатори еластичності в розрахунку рівня боргової безпеки, боргових ризиків;
- ефективно управляти умовними зобов'язаннями, основними джерелами фіскальних ризиків для підвищення стабільності та передбачуваності державних фінансів з урахуванням позитивної світової практики.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України" від 29.10.2013 № 1277 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.
2. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>.
4. Офіційний веб-сайт Національного банку України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>.

Віра Варцаба, д.е.н., доцент

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

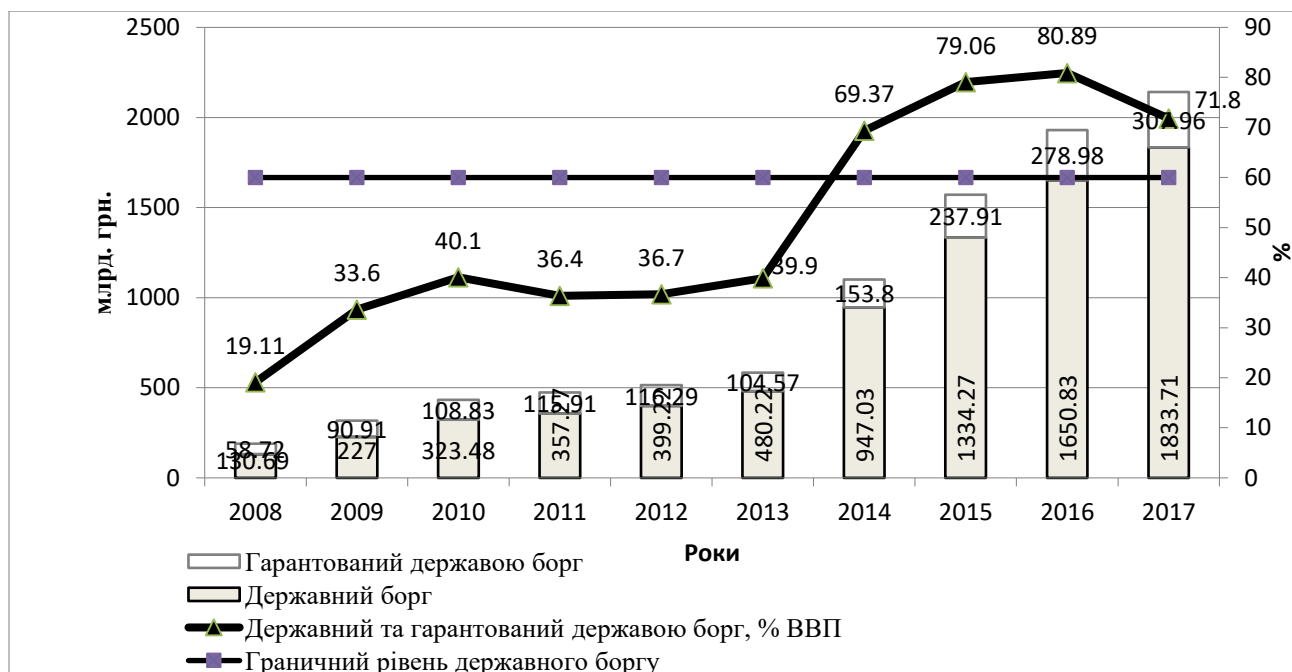
Олена Мостінака, здобувач наукового ступеня к.е.н.

ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЯК ЗАГРОЗА ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Макроекономічна та інституціональна дисгармонійність у монетизації економіки спричиняють перманентний дефіцит бюджету та зростання державного боргу, що дестабілізує соціально-економічний розвиток. Формування боргу відбувається під впливом потреб фінансування поточних бюджетних видатків, що зумовлює його зростаючий обсяг.

В Україні щороку переглядається граничний обсяг державного боргу. Відповідно до ст. 18.2 Бюджетного Кодексу «загальний обсяг державного боргу та гарантованого державного боргу на кінець бюджетного періоду не може перевищувати 60 % річного номінального обсягу валового внутрішнього продукту». Відомо, що норма в 60 % була запозичена з практики ЄС [2]. Граничний рівень державного боргу до ВВП становить 60 %, а оптимальне значення – 20 %. На рис. 1 спостерігаємо негативну тенденцію перевищення критичного значення з 2014 р., коли відношення боргу до ВВП склало майже 70 %.

Рис. 1. Динаміка державного боргу за період 2008-2017 рр.

(побудовано авторами на основі даних [1])

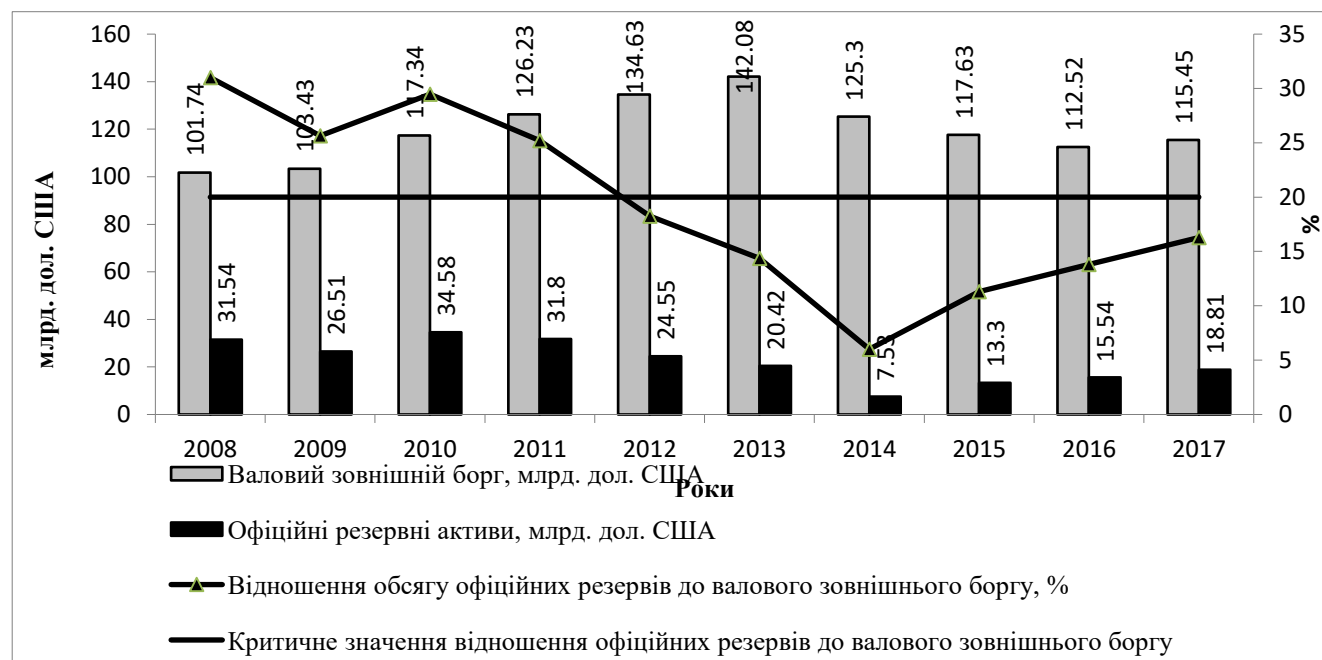
За 2008-2017 рр. даний показник зріс на 52,69 % – із 19,11 % до 71,80 %. Зростання частки державного боргу по відношенню до ВВП обумовлено як скороченням ВВП, так і зростанням рівня запозичень. Збільшення ризиків боргового портфеля загрожує дефолтом, який передбачає закриття зовнішніх кредитних ринків, арешт закордонних активів, скорочення інвестицій, «заморожування» соціальних виплат, економічний спад тощо. Країна перебуває у ситуації «боргової пастки».

Зростання зовнішнього державного боргу відбувається як за рахунок прямого державного боргу (позичальником є держава), так і гарантованого (кредити, що залучаються іншими позичальниками під державні гарантії).

У структурі сукупного державного боргу переважає зовнішній борг. Значна акумуляція зовнішнього боргу посилює негативний вплив на соціально-економічний розвиток країни. Впродовж 2008-2017 рр. зовнішній державний борг збільшився на 1232,27 млрд. грн., тобто в 9,6 рази, що зумовлює вразливість фінансової системи до впливу зовнішніх шоків та посилює макроекономічну нестабільність в країні.

Валовий зовнішній борг, що включає як державний, так і корпоративні борги зріс із 101,74 млрд. дол. США у 2008 р. до 115,45 млрд. дол. США. Динаміка показника співвідношення обсягу офіційних міжнародних резервів і валового зовнішнього боргу демонструє загрозові тенденції для національної економіки України.

Обсяг офіційних резервних активів країни в 2008 р. становив 31 % від загальної суми зовнішньої заборгованості, а в 2017 р. даний показник становить 16,29 %, що є нижче критичного значення 20 %. Даний показник нижче критичного із 2012 р. (рис. 2.) Це означає, що рівень платоспроможності держави вкрай низький.

Рис. 2. Динаміка валового зовнішнього боргу та міжнародних офіційних резервів за період 2008-2017 рр.

(побудовано авторами на основі даних [1])

У серпні 2015 р. після багатосторонніх переговорів представників Уряду та кредиторів України було досягнуто згоди про реструктуризацію державного боргу, яка передбачає списання 20 % боргу (близько 3,6\$ млрд.), підвищення середньозваженої відсоткової ставки по боргах з 7,22 % до 7,75 %, відтермінування погашення українських єврооблігацій на 4 роки – з 2015-2023 на 2019-2027 рр. Поряд з цим Україна зобов'язалася випустити нові цінні папери, прив'язані до показників зростання ВВП, мотивуючи такий крок зацікавленістю кредиторів та необхідністю залучення іноземних інвестицій. Це означає, що платежі по кредитах залежатимуть від темпів зростання національної економіки. Зокрема, при зростанні ВВП від 3 % до 4 % на рік кредитори отримають 15 % виключно на суму перевищення 3 % ВВП; більше 4 % на рік – кредитори отримають 40 % вартості від кожного відсотка, який перевищує таке зростання. Такий механізм відповідно до домовленостей почне діяти з 2021 р. протягом двадцяти років [3].

Зовнішні запозичення збільшують можливості для економічного зростання, що проявлятиметься через зростання доходів бюджету, зменшення витрат на обслуговування державного боргу. Однак переваги спостерігаються лише на етапі залучення позик, оскільки запозичені фінансові ресурси обумовлюються втратою частини ВВП на обслуговування боргу в майбутніх періодах. Валовий зовнішній борг ускладнює завдання НБУ щодо забезпечення стабільності зовнішніх та внутрішніх цін, в умовах девальвації гривні збільшується боргове навантаження на державний бюджет, погіршується стан платіжного балансу та інвестиційний клімат в країні, виникає залежність від зовнішньої політики та кон'юнктури світового ринку. Тобто, фактично створюються передумови для майбутньої кризи в національній економіці.

У довгостроковій перспективі зовнішні кредити (борги) посилюють екзогенний вплив валютних ресурсів для обслуговування зобов'язань щодо зовнішнього боргу, а згодом його повернення, що негативно впливатиме на платіжний баланс та валютний курс. Через девальвацію збільшується сума зовнішнього державного боргу та дорожчає його обслуговування при перерахуванні в гривні. Зовнішні запозичення створюють колапс для розвитку та управління національною економікою. Адже вилучені фіскальними засобами для обслуговування та повернення боргу гроші не функціонують на внутрішньому ринку, що є негативним чинником для реальної національної економіки.

Зовнішній державний борг став інструментом іноземних кредиторів для контролю та управління національною економікою, тому зростання державного боргу загрожує економічній та національній безпеці України та ускладнює завдання з розвитку та трансформації національної економіки. Алогізмом є те, що на сучасному етапі управління національною економікою державний борг розглядають як об'єктивно існуюче джерело покриття бюджетного дефіциту.

Список використаних джерел:

1. Національний банк України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт НБУ – Режим доступу - https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=44502&cat_id=44446.
2. Рекомендації Ради НБУ Кабінету Міністрів України та Правлінню Національного банку України щодо впливу політики державних запозичень та податкової політики на стан грошово-кредитної сфери України. [Електронний ресурс] – 31.10.2017. – Київ. – Режим доступу - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/vr049500-17>.
3. Угода про реструктуризацію боргів України: аналіз від Мінфіну [Електронний ресурс]. – Режим доступу - <http://finbalance.com.ua/news/Uhoda-pro-restrukturizatsiyu-borhiv-Ukrani-osnovni-parametri-ta-analiz-Minfinu>.